

ACF FOTOGRAFIA/CARME RIPOLLÉS/ÀNGEL SÀNCHEZ

Taulell: la soga del gas que la Moncloa no afluixa

El sector taulellar arrossega mesos de turbulències. Tot i els bons resultats de l'últim any, aquesta indústria, concentrada a les comarques de Castelló, pateix pels increments dels preus de l'energia. Milers de llocs de feina estan en joc, però la Moncloa s'hi desentén.

Text **Violeta Tena** @violetatena

Entre gener i novembre de 2022, el sector de la ceràmica de Castelló ha presentat 71 expedients de regulació temporal d'ocupació.

Un conveni bloquejat

“Qualsevol ajuda estatal hauria d'estar condicionada al manteniment dels llocs de feina”. Qui així parla és Jordi Riera, responsable de la ceràmica a Comissions Obreres. El seu sindicat va eixir al carrer fa quatre setmanes, del bracet de la UGT, per exigir el desbloqueig del conveni del sector, del qual la patronal s'ha desentès. Les organitzacions obreres asseguren que la patronal, tot i tindre raó en el seu clam davant el Govern, està aprofitant la conjuntura per precaritzar els salaris del sector i manté paralitzada la negociació del conveni col·lectiu.

La diferència entre els costos salarials i els beneficis registrats per les empreses, asseguren, s'han incrementat en deu punts en els darrers anys. “Patim una triple rebaixa salarial: en primer lloc, per la inflació; en segon lloc perquè, en estar en ERTO, consumim diners de l'atur, i, en tercer lloc, pels increments dels tipus d'interès. No pot ser que les empreses continuen registrant beneficis i, mentrestant, presenten ERTOS. Ha d'haver-hi responsabilitat social i empresarial”, critica Riera, que descarta, en tot cas, repetir un escenari com el de 2008 per al seu sector. ●

part (cada volta més extensa) de l'Alta i l'Alcalatén. El nivell d'especialització industrial és altíssim per aquestes condrades.

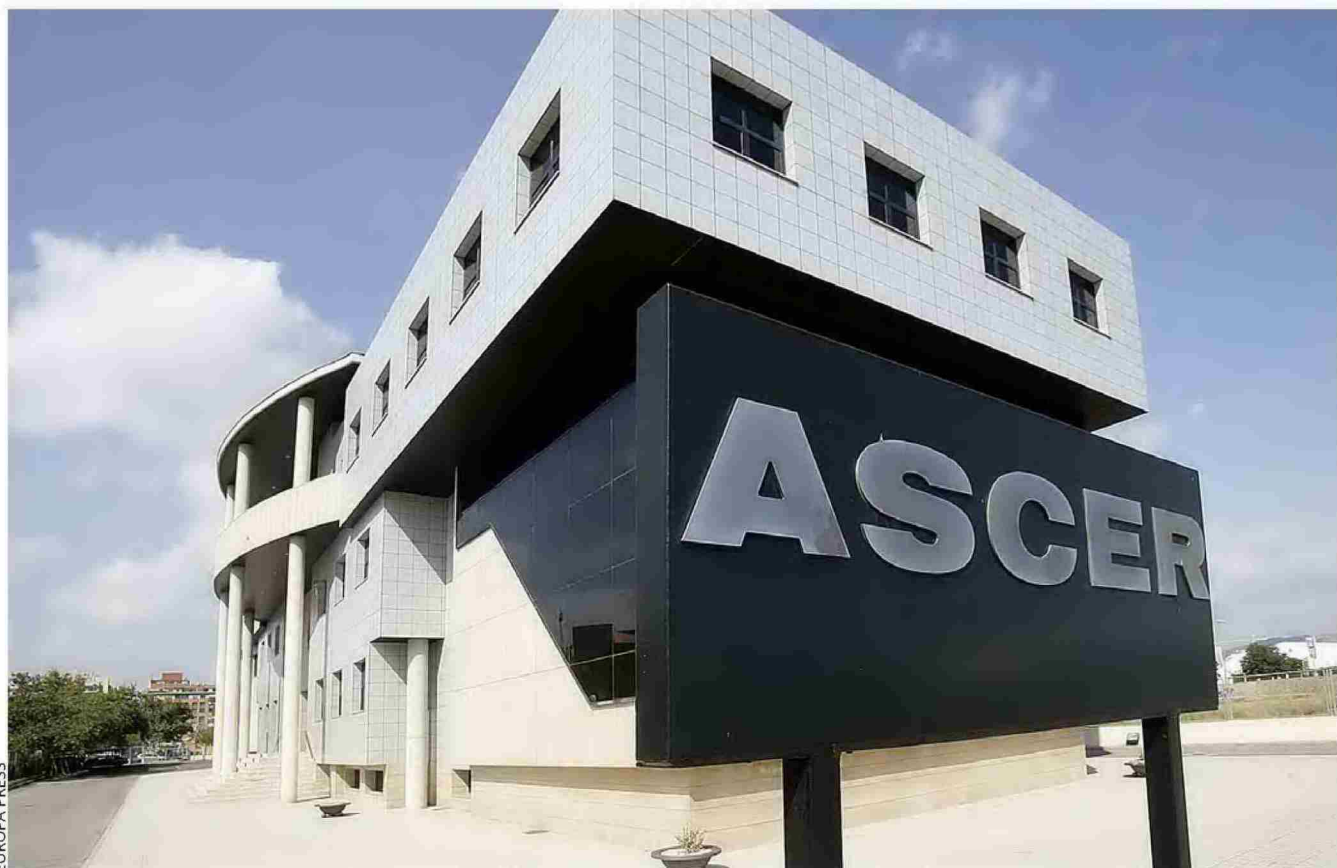
L'any 2021, les 108 fàbriques de Castelló van produir 587 milions de metres quadrats de taulell. El 2016, cinc anys abans, en foren 492. Les vendes no han parat de créixer, com tampoc les exportacions. És, de fet, el tercer sector més exportador del País Valencià, només per darrere de l'agroalimentari i l'automobilístic. També les vendes dins l'Estat creixen progressivament. És, junt amb el nord d'Itàlia, la principal zona de producció taulellera de la Unió Europea. Poca broma.

I, tanmateix, la preocupació està instal·lada en el sector. L'escalada dels preus de l'energia ha esdevingut un mal de cap de primera magnitud per a aquesta indústria, que depèn fortament del gas i que durant les últimes dècades s'havia acostumat a treballar a preus baixos. La taulellera és el que es diu una “indústria gasointensiva”. Tant és així que el seu nivell de consum és equiparable al de tot Estònia. El sector consumeix, de fet, el 8% de tot el gas indus-

trial de l'Estat i el 57,6% de tot el País Valencià. A això cal sumar el pagament per les emissions de CO2 a l'atmosfera, un mercat que durant l'any passat va ser víctima de l'especulació financera. La factura energètica del sector va ascendir el 2021 a 939 milions d'euros, això és, el 126% més que el 2020. Ascer, la patronal del taulell, estima que la xifra podria ascendir fins als 2.100 milions d'euros. És, asseguren els empresaris, una soga que estreny més i més el sector i que amenaça d'ofegar-lo.

Les dificultats que travessen les taulelleres han començat a notar-se en l'àmbit laboral. Entre gener i novembre de 2022, s'han presentat 71 expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTOs), que afecten 8.418 treballadors i treballadores (no hi ha dades de quants d'aquests ERTOS s'han fet efectius o no). En aquest mateix període, s'han presentat sis expedients de regulació d'ocupació (ERO) que han suposat l'acomiadament de 489 persones. “Hi ha molta incertesa i preocupació”, explica Jordi Riera, responsable del sector tauleller de Comissions Obreres. A la zona hi ha molta preocupació per no repetir epi-

A banda i banda de la CV-16, les naus industrials apareixen com bolets: Grupo Halcón, Esmaldur, el centre logístic de Pamesa, Apavisa Porcelánico, Cerámica Saloni, Azteca, Rocersa, Vives Azulejos... En les esplanades contigües a les naus s'alineen ruscos de taulells en una disposició perfecta. Aquesta carretera, que uneix Castelló i l'Alcora, és una de les artèries que donen forma al clúster de la ceràmica. És, potser, la principal artèria, per bé que la taca taulellera s'estén per bona part de la Plana Baixa, una

EUROPA PRESS

→ sodis com els de 2008, quan la punxada de la bombolla immobiliària, unida a la crisi financera, va provocar un tsunami d'acomiadaments amb greus conseqüències socials per a la zona.

Així les coses, les llums d'alarma s'han encès dins el sector. Temen, d'una banda, que aquest increment de costos comprometa el marge de beneficis de les empreses. I temen, igualment, que, en repercutir aquestes pujades de cos-

tos al producte final, els taulells *made in Castelló* perden competitivitat respecte dels seus competidors i, especialment, Itàlia, que tradicionalment ha estat més ben posicionada en els mercats internacionals. Algunes empreses fins i tot han posat a sobre de la taula l'opció de la deslocalització.

Gas per a tots

La preocupació, tanmateix, no és només

empresarial. També l'àmbit polític mira amb preocupació l'esdevenir d'aquest sector industrial. Al capdavant, el taulell és, a aquestes comarques, el que la Ford a la Ribera o el turisme a Benidorm. La setmana passada la Diputació de Castelló va convocar als alcaldes dels municipis del clúster. De la reunió va sorgir la iniciativa de promoure un manifest que, sota el lema "Salvem la ceràmica", aixoplugue el clam de tota la zona.

De l'atomització a l'oligopoli

Un sector més gran, amb menys empreses i més concentrades. Aquest podria ser el resum de l'evolució del sector, segons la radiografia del professor Xavier Molina, responsable de la Càtedra de Transformació del Model Econòmic de la Universitat Jaume I. Entre els anys 2005 i 2020, s'ha passat de 180 empreses fabricants de ceràmica a 81. Pel que fa a l'esmalt, les frites i els colors ceràmics, de les 28 companyies registrades el 1990 s'ha passat a 19 el 2020. Aquesta concentració és fruit de dos processos: en primer lloc, la desaparició de firmes a causa de

la crisi immobiliària de 2008, que va derivar en una disminució de la demanda. En segon lloc, l'adquisició i absorció. Només en la darrera dècada es registraren 61 operacions, de les quals el 41% van ser protagonitzades per companyies que ja formaven part del clúster i el 59% per companyies alienes. Divuit d'aquestes operacions van ser protagonitzades per fons d'inversió. "Assistim a un procés de concentració que no té precedents: cinc empreses copen el 60% del mercat", avisa Molina. Destaca especialment el cas de Pamesa, la taulellera de Fernando Roig. En l'actualitat, el grup controla el 17,2% de la producció de l'Estat. El 2021 va produir 18.339 milions de metres quadrats de taulells i revestiments. L'any passat va facturar 1.220 milions d'euros. ●

CLAMAR EN EL DESERT. La patronal que agrupa el taulell, Ascer, fa temps que reclama mesures contundents al govern espanyol per fer front a l'increment dels costos energètics.

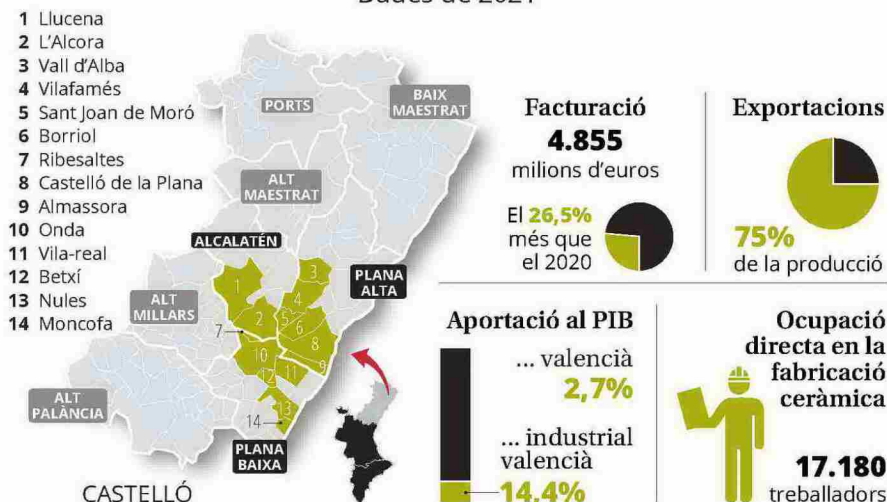
Els continus SOS de la patronal nequiteja la Generalitat, que veu amb preocupació la situació, més encara a les portes d'unes eleccions autonòmiques. El sector és el responsable del 30% de tots els llocs de treball de les comarques castellonenques. Impel·lit, en part, pel clam empresarial, el Consell va anunciar a principis d'aquest mes que per a l'any vinent té previst habilitar una línia d'ajudes de 100 milions d'euros per al sector, dels quals 50 seran ajudes directes i altres 50 a través de crèdits a llarg termini. Els primers es vehicularan a través del que s'ha anomenat el Fons valencià de resiliència del sector ceràmic; els segons a través de l'Institut Valencià de Finances. L'ajuda és, però, un xicotet pegat per a la magnitud del problema.

És en el Govern espanyol que estan fixades totes les mirades. L'executiu de Pedro Sánchez no ha tingut fins ara la sensibilitat que reclama el sector. "Correm el risc de quedar-nos a la cua d'Europa, que els nostres productes siguin cada volta menys competitius. És imperant que el Govern d'Espanya, que és l'únic responsable de donar ajudes a Espanya, done les ajudes oportunes als sectors més afectats per aquesta situació", assegura Alberto Echevarría, secretari general d'Ascer. La reducció de l'IVA del gas, del 21 al 5%, aprovat a principis de la tardor i amb vigència fins a l'1 de gener de 2023 és una mesura amb efectes limitats sobre el compte de resultats de les empreses, segons va criticar en el seu moment la patronal. La impressió, per aquestes contrades, és que el Govern de Sánchez no s'està posant a la feina. Fa unes setmanes, la ministra Nadia Calviño, en un programa televisiu, va referir-se a "el taulell d'Alacant", una referència que no fa més que simbolitzar la desconnexió amb el problema real.

Així doncs, el sector demana a Sánchez que traga la munició pesada, sobre tot a la vista de les mesures que s'han pres en altres estats membres. Fins i tot els responsables institucionals del Partit

EL CLÚSTER DE LA CERÀMICA

Dades de 2021

Socialista admeten, fora de micro, que és al Govern de l'Estat a qui, arribats a aquest punt, li correspon moure fitxa. Al capdavant, l'abril passat la Unió Europea va fer una passa històrica: per primera volta, i en el context de la crisi derivada de la invasió d'Ucraïna, va obrir la porta que els països de la Unió Europea donaren ajudes (en forma de subvenció directa, avantatges fiscals, avançaments reemborsables, garanties, préstecs i capital) a empreses gasointensives per un valor màxim de 150 milions d'euros per tal de compensar la pujada de la factura del gas. Era una decisió inaudita. El Govern espanyol, però, es va limitar a habilitar unes ajudes per empresa de 400.000 euros, una quantitat "absolutament insuficient", en opinió de la patronal ceràmica. De fet, per a les empreses de més dimensió aquests 400.000 suposen la factura d'un o dos dies. Per tant, la mirada està posada sobre la ministra Teresa Ribera, la pota del Govern fins ara més renuent a llançar un salvavides més consistent a la principal indústria castellonenca.

Armaments pesants

La tebiesa del Govern espanyol contrasta amb la d'altres països que han optat per mesures molt més contundents. Alemanya, que fins ara s'ha negat a topar el preu màxim de gas importat per por a un tall gasístic, va habilitar a principis d'octubre un paquet especial d'ajudes per 200.000 milions d'euros destinat a pagar les factures domèstiques i empresarials. És un alleujament per a les indústries del seu país, que, no obstant, és vist amb molta suspicàcia per la resta dels membres del club comunitari, els quals consideren que aquesta maniobra altera les regles del mercat. Per la seua banda, Itàlia, en el marc de les opcions establertes per la Unió Europea, va decidir bonificar el 40% de la diferència del preu del gas de les seues factures respecte de 2019. "Això està donant un notable avantatge competitiu als nostres competidors més directes", lamenten des d'Ascer. La patronal taulellera ha demanat una reunió amb Pedro Sánchez per traslladar-li les seues reivindicacions. De moment, però, la Moncloa no ha confirmat ni dia ni hora. ●